

Karel Schulz

KÁMEN
A BOLEST

VYŠEHRAĐ

ISBN 978-80-7601-218-9

DÍL PRVNÍ
V ZAHRADÁCH
MEDICEJSKÝCH

O, ombra del morir, per cui si ferma
ogni miseri, a l'alma, al cor nemica – –
ultimo delli afflitti et buon rimedio!

MICHELANGELO: SONET XLIV

Ó stíne smrti, jímž se zastaví
bída duše, zlo, jež v srdci tkvělo,
ty léku poslední, když hrůza mučí!

ZA ŘEVU LVŮ

Noc bez hvězd a bez měsíčního světla, nabobtnalá mračny. Zem byla prohnuta pod tíží tvrdé tmy, jejíž tlak vytvářel krajinu znovu, po svém, do jiné podoby a do jiných tvarů, než jaké měla za dne. Tma rozhodila jiné cesty, cesty bludné a končící se mimo svět, rozryla nové prolákliny v údolích, z nichž učinila propasti, nadouvala nové pahorky, výšiny bez křížů a poutnických znamení, zkolmila a prodloužila srázy, navršila stěny skal, které však bylo možno rozhrnout, odsunovat, procházet jimi a nikdy nenalézt cestu zpět, vše byla noc, tma a prostor bez hranic, kterým na zpěněných koních letěli tři jezdci. Neslyšně pronikali tmou, podobní přízrakům, a dusot koňských kopyt byl zdušen vlhkou půdou. Toliko první z nich znal bezpečně cestu, ale i ten nyní zaváhal, vztyčil se v třemelech, avšak neviděl nic než noc.

Tma byla stále hustší. Bylo možno se jí dotýkat, vzít ji do prstů jako bláto, pomazat si jí ruce a tvář, a chvílemi opět její stěna se proměnila v tekoucí černý vodopád, zaplavila tři jezdce, polykali ji, pili ji, dusila, koně zvolnili cval a nedbali na ostré pobídky a palčivé údery ostruh, vztyčovali se na zadní kopyta, pohazovali rozčileně šíjemi a zvedali hlavy, jako by chtěli lépe dýchat. Muži se zastavili. Snad cítili před sebou močál a bahniska smrti. Zalykali se touto tmou. Ale první z nich nedbal a stále pobízel dál.

A náhle pod úderem vichřice mračna se roztrhla, objevily se hvězdy a měsíc. Muži strnuli, jako by je byl někdo rázem obnažil. Měsíční světlo neprostupovalo nejprve okrajem mračen a nedrobilo tmou pozvolnými nárazy, ale podobno svítícímu bílému meči rozřezalo černou klenbu nebes a sletělo na zem. Všechna krajina byla zalita jeho světlem a nabyla dřívější podoby. Tváře mužů byly

nahé. Světlo z nich strhlo masku tmy. Byly to nyní tváře živých lidí. Zinkově bílý měsíc se sunul zvolna dál po nebi a běloba jeho světla polévala jejich skupinu s pozadím lesů a kopců. První jezdec, který byl vždy v čele, se radostně zasmál a netrpělivě ukázal před sebe.

„Ave, Maria!“ s hlubokou úlevou pravil vysoký muž s prsteny na žluté, úzké ruce a pokřížoval se. „Již jsem se domníval, že jsme v pekle!“

Tu mladík, jedoucí v čele, se jizlivě a břitce rozesmál, neboť ten, kdo promluvil slova o pekle, byl arcibiskup, a oni jeli naplnění pozehnáním Jeho Svatosti. Nebylo na něm, aby ujišťoval kněze, že pod štítem modliteb Svatého otce není třeba mluvit o cestě do pekla. Smál se jizlivě, že muž ozdobený prsteny a vysoko napříměný na bělouši pozdravil světlo slovy o pekle, a smál se radostně, že v stříbrném měsíčním světle viděl již kampanilu Florencie, stojící v noci nad městem jako jeho strážný, jako věrný, bdělý kopiník. Byl z Florencie, toužil po Florencii.

Jeho krev, umdlená cestou, se znovu rozvlnila. Vdechoval spící město a vdechoval s ním i jaro, florentské jaro, tisíckrát krásnější než všechna jara římská, florentské jaro, v němž jest vždy hudba, vždy cosi vonícího a kovového, vždy nádhera a krev, až z toho vznikne florentská růže, z hudby, kovu, krásy, krve a vůně, uzavírající se soumrakem a mlčelivá, zachvívajíc se pod modravým snem večera.

Třetí muž nepromluvil. Nepozdravil měsíční světlo ani se nesmál. Je svalnatý, tuhý, tvář plná jizev. Dlouhý bílý vous se ostře odráží od černého okruží pancíře. Jeho drsné, žilnaté ruce papežského kondotiéra pevně svírají uzdu a meč. Dívá se lhostejně na stříbřité město před sebou. Města jsou buď k vypálení, nebo k triumfu. Jméno Florencie zní trojnásobnou ozvěnou v srdcích těchto mužů, a pokaždé jinak. Ale když mladík, toužící po Florencii, znovu pobízí k rychlé jízdě, starý muž v pancíři se ozve. Jedva pohybuje úzkými rty, ale mluví důrazně. Ne, nečeká je tam žádná florentská růže, žádná Primavera, messere Francesco Pazzi, ale těžký úkol, přikázaný Jeho Svatostí. Proč zde nepočkat na ozbrojený průvod, který zabloudil, ale který za tohoto měsíčního světla nás jistě brzo nalezne?

Tu mladík, nazvaný Francescem Pazzi, zlostně pohodí hlavou, rubínová spona na jeho černé sametové čapce jest černou skvrnou v černém, neboť rubín je kámen sluneční a stydne, pohasíná pod paprsky měsíce. Mladík stáhne rty v úsměšek a praví: „Messer Giovanbattisto, kde jste se narodil?“

Starý muž v železe se ani nepohne. Jeho oči jsou chladné a tvrdé. „Nevím – – –“, procedí sevřenými rty.

„Nebyla snad vaším rodištěm Ravenna?“ pokračuje mladík. „Tam se prý rodí nejopatrnější lidé na světě, neboť jejich matky, když chodí s útězkem – – –“

„Dost!“ První muž, který byl prve pozdravil měsíční světlo slovy o pekle a výkřikem Ave, Maria!, obrátil nyní tvář k oběma. Dlouhý a řasnatý plášť se rozvlnil pohybem zvednuté ruky obtížené prsteny. Je to Salviati, arcibiskup pisánský. Jeho tvář je přísná a pergamenová. Usmívá-li se, tedy to není úsměv, ale pouhé složení vrásek jinak. Je to Salviati, arcibiskup pisánský. Je chmurný a bledý, jako by viděl muka očišcová, a je stejně tak chmurně vznešený. Vypráví se o něm, že i jeho soucit s hříšníky je přísný a trýznivý. Vypráví se o něm i mnoho jiného, ať jest již oblečen v samet a hedváb, v roucha bohoslužebná, či v cestovní plášť. Je to Salviati, arcibiskup pisánský. Jeho ostrý pohled proniká spleť kuriální politiky tak, že i kardinálská diplomacie musí s ním bděle počítat. Jeho ruka, ozdobená hojně prsteny, porušila již mnoho pergamenů a zlámala pečeti, které se zdály trvanlivější nad zbraně vojsk. Toť Salviati, kněz z Pisy.

Nyní mlčí. Svár obou jeho průvodců trvá již po celou cestu z Říma. Rozvažuje. Na zdaru jejich poslání záleží mnoho. Svatý otec složil všechnu důvěru na ně. Salviati mlčí a rozvažuje. Florencie před nimi svítí všemi odlesky měsíčního světla, od černavého polostínu po oslnivou bělost. Florencie. Nevstoupí tam bez průvodu jako do pasti, která se nad nimi zavře navždy? Kněz z Pisy si lehce pohrává s uzdou svého bělouše a mlčí.

Po jeho pravici mlčí starý muž, všechn v železe, Giovanbattista de Montesecco, nejvyšší kondotiér papežských vojsk.

Ale Francesco Pazzi, který svírá uzdu chvějícími se prsty a jehož mladá tvář v tomto osvětlení vypadá jak ryta ze slonoviny, nemůže